

SKOG & EKONOMI

NYHETER FRÅN DANSKE BANK

Skogsaktier heta igen. Varför?

Under 2013 steg de nordiska skogsbolagens aktier med 39 % vilket var nästan dubbelt mot börsen som helhet och sektorn hade sitt bästa börsår på ett decennium. Ändå handlas de fortfarande med en rejäl rabatt jämfört med börsen som helhet. Uppgången har drivits av konjunkturoptimism snarare än faktiska vinster. Under 2014 förväntar vi oss att vinsterna i skogsbolagen tar fart och ökar med i genomsnitt 43 %. Sammantaget är vår upplevelse att de nordiska skogsbolagen blivit bättre och snabbare på att anpassa sitt beteende till omvärldsförändringarna. Vår syn på sektorn är därför fortsatt positiv. Läs mer på sid 2.

Stärkt självförtroende för sågverken – ger höjda trävarupriser

Återhämtningen i trävarukonjunkturen växlar upp. En svagare kronkurs har gjort gott för sågverken och viktiga marknader som Storbritannien och Egypten ser mycket starka ut. Trävarulagren är låga och sågverken spår fortsatt höjda priser i vår. Många har haft råvarubrist under hösten med ohälsosamt höga timmerpriser i Sydsverige. Nu är försörjningsläget bättre men timmermarknaden kommer att vara fortsatt het. Orostecknet är produktionen som ökat dramatiskt, +1 miljon m³ andra halvåret 2013. Många sågverkschefer upplever dock efterfrågan så starkt att risken för att marknaden "sågas sönder" bedöms som liten denna gång. Läs mer på sid 5.

BANKEN ANALYSERAR MARKNADEN:

2 TEMAARTIKEL

- Skogsaktier heta igen. Varför?
- Banken analyserar framtiden för skogsaktier

4 MASSAMARKNADEN

- Massapriserna trotsar marknaden?

5 SÅGADE TRÄVAROR

- Pigg trävarumarknad mitt i vintern
- Produktionen ökar betänkligt

7 TIMMER OCH MASSAVED

- Kraftigt sug efter timmer i hela landet
- Massavedssituationen fortsatt balanserad

8 TIPS TILL SKOGSÄGARNNA

- Det är vår i luften - planera skogsvården nu!

9 SKOGSPROFILER

- Uno Brinnen, skogsdirektör på BillerudKorsnäs:
"Från 3 till 12 miljoner m³fub på 8 år!"

10 KÄNDA PROFILER GER SIN SYN PÅ VIRKESMARKNADEN

- Olle Larsson, Fiskarhedens Trävaru AB:
"Jag tror inte vi sågverk kan säga ihjäl marknaden denna konjunkturuppgång."

11 FASTIGHETSMARKNADEN

- En förbättrad skogsfastighetsmarknad framöver.

12 RÄNTA & VALUTA

- Ammunitionen är slut om nya kriser härdar blossar upp!

Här kommer ett nytt nummer av nyhetsbrevet Skog & Ekonomi där vi serverar aktuell information från kända aktörer inom näringen, ger handfasta tips till dig som skogsägare och presenterar en ekonomisk analys av läget för skog och skogsprodukter. För dig som ännu inte är prenumerant, anmäl dig på www.danskebank.se/prenumeration

TEMA ARTIKEL SKOGSAKTIER HETA IGEN . VARFÖR?

Skogsaktier heta igen. Varför?

Under fjolåret steg de nordiska skogsbolagens aktier* med 39%! Detta var inte bara betydligt bättre än börsen som helhet**, 22 %, utan även det bästa börsåret för sektorn det senaste decenniet. Skogsbolagens aktiekurser handlas idag i nivå med den förra konjunkturtoppen i början av 2011. Billerud som fusionerats med Korsnäs, steg med 33 %. Stora Enso och UPM-Kymmene, vars aktier ses som bra konjunkturbarometrar och som initierade omorganisationer förra året, steg båda med 44 %***. SCA, som allt oftare räknas som ett konsumentvaruföretag, steg med 40 %. Holmen, som hade ett tufft första halvår med produktionsproblem, steg med 22 %.

Hittills har dock kursuppgången främst drivits av konjunkturoptimism snarare än faktiska vinster. Det är främst de grafiska pappersverksamheterna som har gått dåligt medan förpackningsverksamheterna har haft en positiv utveckling. Under 2013 ökade rörelseresultatet i de nordiska bolagens förpackningsverksamheter med 25 % medan de sjönk med 68 % inom de grafiska pappersverksamheterna.*** Se figur 1 i nästa kolumn.

2014 ser vi dock att vinsterna kommer att ta fart. I genomsnitt väntar vi oss att vinsterna i de nordiska skogsbolagen ska öka med 43 % i år jämfört med 2013.

Figur 1. Vinstutveckling inom de nordiska skogsbolagens förpacknings- respektive grafiska pappersenheter

Förpackningar			
SEKm	2012	2013	Förändring
Omsättning	42 700	43 764	2%
EBIT	4 257	5 320	25%
Marginal	10,0%	12,2%	2,2%
Grafiska papper			
SEKm	2012	2013	Förändring
Omsättning	115 178	103 834	-10%
EBIT	2 188	694	-68%
Marginal	1,9%	0,7%	-1,2%

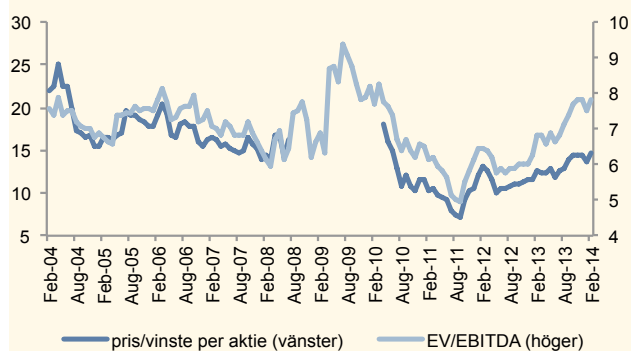
Källa: Källa: Bolagsrapporter, Danske Bank Markets

Ökningen drivs främst av kostnadsbesparingar och högre produktpriser. I genomsnitt väntar vi oss att omsättningen för bolagen ska öka med 1,2 % medan rörelsemarginalerna väntas öka med 2,2 %. För Holmen förväntar vi oss den största vinstökningen, 64 %, drivet av besparingar, högre priser på tidningspapper och bättre efterfrågan på kartong och avsaknad av produktionsproblem. Även Stora Enso väntas höja vinsten rejält i år med 56 %, drivet främst av kostnadsänkningar, högre priser och bättre efterfrågan förpackningsmaterial. Billerud-Korsnäs väntas öka vinsten med 48 %, drivet av synergier och högre omsättning samt bättre resultat inom kartongverksamheten. För SCA ser vi en mer "måttlig" vinststillväxt på 18 %, främst inom mjukpapper.

Allt detta kan jämföras med en förväntad vinstökning för börsen som helhet i år på 14 %. Det ska nämnas att Danske Bank Markets är något mer optimistisk jämfört med analytikerkollektivet som helhet. I genomsnitt ligger våra vinstprognoser för 2014, 9 % högre än konsensus.

Figur 2. Värdering av de nordiska skogsbolagen relativt förväntade vinster (exklusive SCA)

Källor: Källa: FactSet, Danske Bank Markets

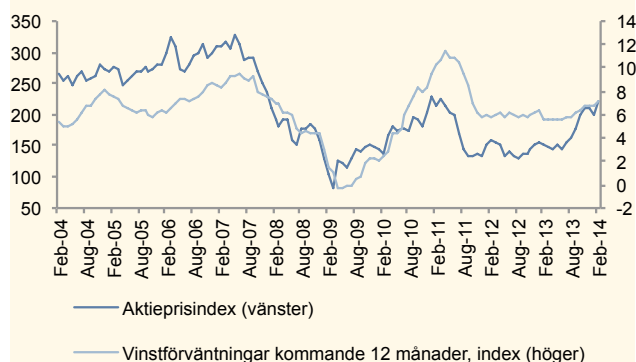
Är skogsaktierna dyra nu?

Det beror givetvis på vad man tror om vinstutvecklingen. På våra estimat handlas skogssektorns bolag, i genomsnitt, till 14 gånger den prognosticerade vinsten 2014. Detta kan jämföras med sektorns genomsnittliga värdering de senaste tio åren på 15 gånger vinsten. Det kan också jämföras med hela Stockholmsbörsen som för närvarande värderas till i genomsnitt 16 gånger årsvinsten. Bortom nyckeltalen ser vi en positiv, djupare förändring i bolagens agerande. Bolagens avkastning på kapital ligger nu i fokus och man tvekar idag inte att stänga ned pappersmaskiner som inte har någon möjlighet att nå lönsamhet.

Vi upplever även en större vilja att genomföra strukturella förändringar. Ett antal större fusioner och förvärv har redan genomförts och vi tror att mer kan komma. Intresset för att hitta nya produkter och marknader ökar också. Här ligger fokus inte bara förpackningar och hygienprodukter utan även mot nyare produkter som biobränslen, biokemi och mer förädlade sågade trävaror. Även om inget av detta på kort sikt helt kan ersätta bolagens nuvarande kärnverksamheter så skapar det utvecklingsmöjligheter som är viktigt för att börsen ska kunna se en tillväxtpotential.

Sammantaget är vår upplevelse att de nordiska skogsbolagen blivit bättre på att anpassa sitt beteende och snabbare agera på omvärldsförändringarna vilket gör att vi har en fortsatt positiv syn på sektorn.

Figur 3. Aktiekursutveckling och förväntade vinster för de nordiska skogsbolagen (exklusive SCA)

Källa: FactSet, Danske Bank Markets

*BillerudKorsnäs, Metsä Board, Holmen, Stora Enso och UPM-Kymmene, beräknat i svenska kronor.

**OMX Stockholm All Share

***Siffror för 2013 bygger på bolagens rapporter. Bolag som ingår är Stora Enso, UPM, Holmen och BillerudKorsnäs. Fasta växelkurser EUR/SEK har använts. Siffror för BillerudKorsnäs exkluderar Consumer Board som endast fanns med med ett halvt kvartal 2012.

GÅRDSÄGARPAKETET

Gårdsägarpaketet – för dig som äger skog och jord

En ny banktjänst skräddarsydd för dig som äger en skogs- eller lantbruksfastighet. Gårdsägarpaketet är utvecklat för att göra gårdslivet enklare, tryggare och förmånligare. Läs mer om Gårdsägarpaketet på vår hemsida www.danskebank.se.

MASSAMARKNADEN

Oskar Lindström
Skogsanalytiker på Danske Bank
Markets Sverige.
www.danskebank.com

Massapriserna trotsar marknaden?

Ända sedan oktober 2012 har priset på långfibrig sulfatmassa (BSK) i Europa stigit stadigt från 764 till 916 USD/ton nu i mitten av februari. Global statistik visar på fortsatt låga lager [27 dagar mot normala 28-30 dagar i december] samtidigt som prishöjningar annonseras både i Europa och Kina. Branschens optimister talar om att nå nivån 1000 USD/ton senare under året. Trots en fortsatt global återhämtning ser vi ett antal faktorer som kommer att verka återhållande på priserna och räknar därför med ett pris på 940 dollar per ton vid utgången av 2014.

Ökad kapacitet - Även om vi inte ser någon risk för obalanser så kommer en del ny långfibrermassapacitet att öka utbudet i år. Den främsta är Ilim Pulp's nya massalinje i Bratsk (0,5 miljoner ton nettotillskott), som sedan starten förra sommaren har haft produktions- och kvalitetsproblem, men är nu på väg mot full produktion. Dessutom finns risken att tidigare integrerade bruk i Europa börjar leverera marknadsmassa efter att deras grafiska pappersmaskiner lagts ned.

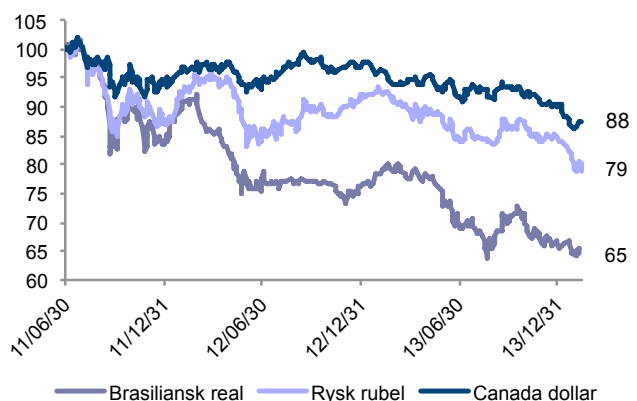
Kortfiberpriset - Den svaga utvecklingen för kortfiber-massa (BHK) bör verka återhållande på långfiber-massapriserna. Kortfiberpriset började falla i mitten av förra året och prisgapet mellan lång och kortfiber-massa är i dagsläget är ovanligt stort - 145 USD/ton mot ett historiskt genomsnitt på 65 dollar. Möjligheterna till substitution är begränsade på kort sikt men den här typen av prisskillnad brukar leda till att konsumtionsmönster ändras på sikt.

Valutafall - Flera viktiga producentländer har haft kraftiga valutakursfall mot USD: Ryssland [-7 % förra året och -6 % hittills i år], Kanada [-7 % och -4 %] samt Brasilien [-13 % och -2 %]. Denna utveckling har väsentligt sänkt kostnaderna för dessa nettoexportörer, samtidigt som dollar/kronkursen varit nästintill oförändrad.

Efterfrågan - Återhämtningen i Nordamerika och Europa är långt ifrån stabil. Dessutom står den kinesiska marknaden inte bara inför en avtagande tillväxttakt utan även för tilltagande överkapacitetsproblem inom både grafiska papper och mjukpapper. Tillväxten är fortfarande hög och utbyggnaden av pappersindustrin ökar behovet av importerad massa men plötsliga inbromsningar kan mycket snabbt ändra kursen på massapriserna.

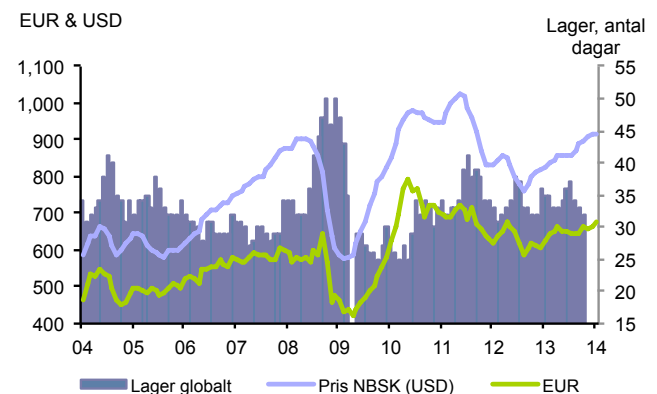
Konjunkturen är ändå den viktigaste faktorn för prisutvecklingen på långfibrermassa. Vår bedömning är att så länge efterfrågetillväxten håller i sig är övriga faktorer sekundära. Efterfrågan på långfibrermassa i världen växte 2,6 % förra året, omkring 450 000 ton.

Figur 4. Valutakursutveckling, index 30 juni 2011

Källa: Bloomberg

Figur 5. Lager av lång- och kortfibrermassa samt pris på barrmassa (NBSK)

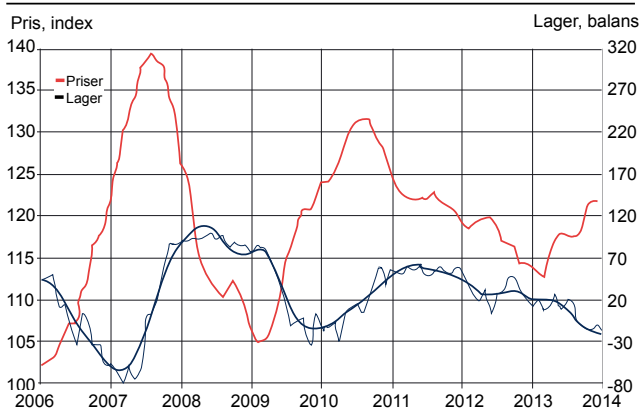
Källa: PPPC, FOEX, Bloomberg, Danske Bank Markets

BANKEN ANALYSERAR TRÄVARUMARKNADEN

Sågverken fortsätter höja trävarupriserna

Efter många samtal med branschens företrädare är bilden relativt samlad. Trävarumarknaden är generellt fortsatt stark och ingen marknad av betydelse går för tillfället bakåt. Några av Sveriges viktigaste marknader som exempelvis Storbritannien och Egypten har däremot stärkts ytterligare och samtliga sågverk vi talat med räknar med att kunna fortsätta prishöjningarna i kvartal två. Vår bedömning är att priserna det senaste halvåret har ökat med ca 10 % i lokal valuta. Om man sen lägger till den försvagade kronkursen (se valutaanalys på sid 12) ser det riktigt bra ut för tillfället. Än så länge är det ingen klassisk "rallyvändning" där priser och efterfrågan far i höjden och försågningen exploderar. Även om många sågverk, som haft råvara, har skruvat upp produktionen så är vår bild att de flesta ännu inte är oroliga. Detta beroende på att marknaden känns så pass stark och lagernivåerna är fortsatt låga, se figur 6.

Figur 6. Trävaror Sverige - lagerbalanser och priser

Källa: Woodstat

Pigg trävarumarknad mitt i vintern

Trävarumarknaden har visat en mycket stark vitalitet under de normalt svaga vintermånaderna. Ett mildt väder har naturligtvis hjälpt till, men grundorsaken är ändå en fortsatt stark optimism på många av våra viktigaste trävarumarknader. Även i Europa, där nybyggandet i princip varit nere bortsett från Tyskland, börjar nu en försiktig optimism gro. Men ännu är det inte dit huvuddelen av våra volymer går. Här bredvid beskriver vi våra tre viktigaste marknader som tillsammans tar över 60 % av produktionen samt Kina som en kommande storhet.

Sverige

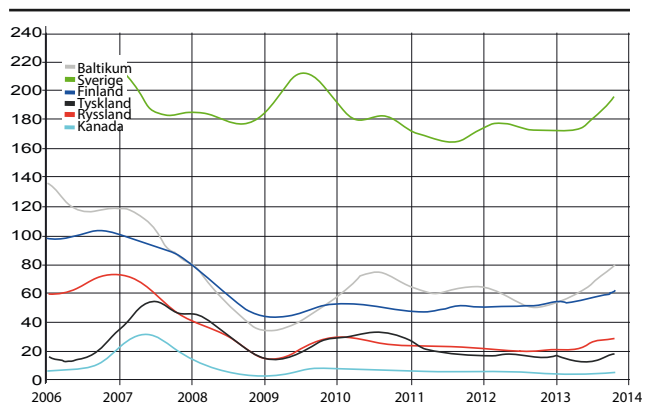
Den så viktiga hemmamarknaden som ändå slukar knappt 30 % (4,5 milj. m³, 2013) av den svenska sågproduktionen, har definitivt bottnat. Detta efter ett rekordlåg byggnad på ca 27 000 bostäder, varav ca 6000 småhus 2013. Nu ökar byggandet och optimismen känns tydligt från alla vi talat med. Även vad gäller byggvaruhandeln så får vi klart mer positiva signaler. Under inledningen av 2013 var det rena rama krisläget då handeln tappade - 8 % jämfört med året innan. Sen skedde en upphämtning till - 4 % under kvartal 2 som sedan fortsatte starkt under hösten, så att året slutade på samma nivå som 2012. Handlare som har plats och pengar fyller nu på lagren och vår tro är att ökningen av trävarukonsumtionen kommer att fortsätta i Sverige under 2014.

Storbritannien

Storbritannien är Sveriges viktigaste trävarumarknad som slukade en exportvolym på knappa 2,5 milj. m³ från Sverige 2013. Här har antalet beviljade huslån gått från ca 32 000 st./månad vid ingången av 2013 till en nivå runt 47 000 i slutet av året. Detta är den högsta nivån sedan 2007. Dessa siffror ger en bild av den attitydförändring som skett på de brittiska öarna det senaste året. Trävarumarknaden har hettat till ordentligt och vissa sågverk klarar inte av att tillfredsställa köparnas behov vad gäller enskilda dimensioner. Sverige som är den helt dominerande trävaruexportören till Storbritannien med knappt 50 % marknadsandel, se figur 7, har lyckats hålla volymerna förvånansvärt bra under de tuffa åren efter krisen. Just för tillfället är pundet relativt starkt och Danske Banks prognos pekar på ett fortsatt starkt pund gentemot kronan vilket ger en ljus bild för den brittiska marknaden under 2014.

Figur 7. Storbritannien - Månadsimport av sågade barrträvaror från de viktigaste exportländerna

Källa: Woodstat

Nordafrika - Egypten

Nordafrika med dragloket Egypten har på bara några år blivit en av Sveriges viktigaste "hemmamarknader". Om man räknar med arabländerna, så tar denna marknad knappt 3 miljoner m³ svenska trävaror i dag. Bara själva Egypten ligger i dagsläget på en årstakt om ca 1,5 miljoner m³ från Sverige, se figur 8. Egypten är en utpräglad furumarknad och tog tidigare enbart de sämsta kvaliteterna. Det sker nu en gradvis förändring mot även bättre kvaliteter för möbler och komponenter. Sverige är sedan förra året den största exportören av trävaror till Egypten, med Finland som god tvåa. Då passerade vi Ryssland som tidigare dominerat marknaden men som började rikta om exportströmmarna mot forna Sovjetstater samt Kina. Den egyptiska marknaden har präglats av mycket stora svängningar och vi räknar med att dessa fortsätter vilket kan ge kraftiga bakslag i det korta perspektivet. På lång sikt är vi mycket positiva till såväl Egypten som Nordafrika.

För att förstå hur det över huvud taget går att göra affärer med ett så oroligt land som Egypten har vi frågat Danske Banks Trade Finance avdelning.

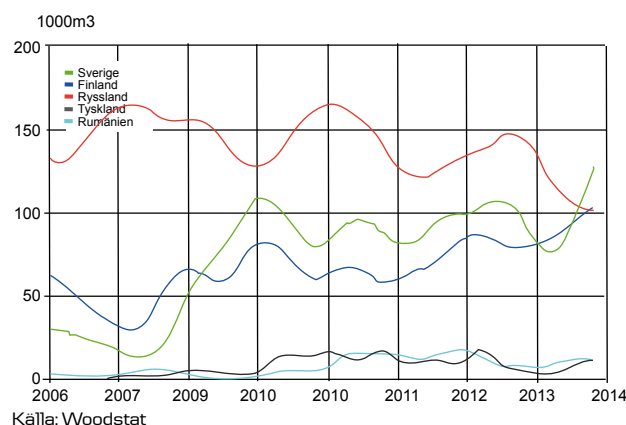

större svårigheter i det dagliga samarbetet vad gäller operativa frågor som rör betalningar och handelsåtgärderna. Positivt är också att vi ser en ökad öppenhet hos de egyptiska bankerna när det gäller inrikespolitiska och ekonomiska frågor som kan leda till internationella problem relaterade till finansiella risker.

Många av våra kunder fortsätter att handla med Egypten och bankens Trade Finance specialister finns tillgängliga för råd om hur man bäst säkerställer sin betalning vid handel med Egypten och regionen. Tveka inte att kontakta oss, säger Anja.

Danske Bank utsågs nyss för sjätte året i rad till den bank som har de mest nöjda Trade Finance kunderna enligt Prosperas årliga mätning.

Figur 8. Egypten - Månadsimport av sågade barrträvaror från de viktigaste exportländerna.

Anja Naert
 Chef för Trade Finance
 Operations Sverige
www.danskebank.se

Danske Bank positiv till en uthållig tillväxt i Egypten

Nyhetsflödet från Egypten har verkligen oroat efter förra årets, de facto, militärkupp med kraftigt ökat politiskt relaterat våld och oroligheter. Den ökade politiska osäkerheten har naturligtvis fått en negativ inverkan på såväl inhemska som internationella investerare.

Samtidigt är vår långsiktiga tro på den egyptiska tillväxten fortsatt positiv, även om utsikterna för politiska reformer är osäkra. Landet har en, ur tillväxtsynvinkel, väldigt positiv demografi med ung befolkning. Detta gör att en real årstakt på + 5 % för BNP inte är orealistiskt på medellång sikt. Allt under förutsättning att den politiska stabiliteten återvänder.

Danske Bank har fortsatt att upprätthålla goda relationer till de egyptiska bankerna under de senaste politiska kriserna. Banken har faktiskt inte upplevt några

Kina

Kina importerar nu årligen ca 18 miljoner m³ barrträvaror. Vilket är en extrem förändring jämfört med 2 miljoner för åtta år sedan. Ökningen kan vi till stor del tacka Kanada för som på ett uthålligt sätt utbildat kineserna att använda trä i byggandet. Kineserna importerar fortfarande i huvudsak de lägsta trävarukvaliteterna och de svenska volymerna är än så länge relativt blygsamma. Men det finns en stor marknad även för bättre Skandinaviska kvaliteter och den svenska exporten ökade dramatiskt under 2013, till en årstakt på knappt 0,5 miljoner m³. Vi tror att Kina kommer att bli en av Sveriges huvudmarknader i framtiden.

Produktionen ökar betänkligt

Under 2013 sågade svenska sågverk 16,2 miljoner m³ plank och bräder. Det var ungefär lika mycket som 2012 men långt under rekordåret 2007 då sågvolymen låg på ca 18,5 miljoner m³. Det intressanta är att under första halvåret 2013 låg produktionen på en årstakt strax över 15 miljoner m³ men under andra halvan brakade den igång till ca 17 miljoner m³. Decembersiffrorna var mycket höga. För hela landet ökade produktionen med 34 % jämfört med föregående år och i Sydsverige var ökningen hela 50 %. Att sågproduktionen under 2014 kommer att överstiga 17 miljoner m³ är ingen vild gissning, förutsatt att vi får behålla en stabil marknad och timret kommer ut ur skogen.

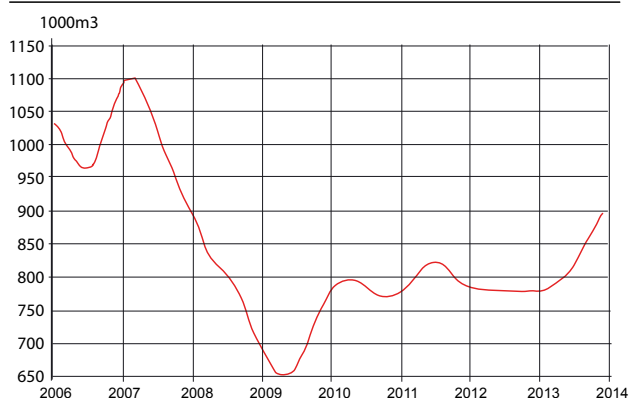
I Finland, som drabbades tidigare av lågkonjunkturen, kom ökningen i sågproduktion också tidigare. Under 2013 ökade produktionen med 7 % till dryga 10 miljoner m³, se figur 9.

De finska skogsägarna avverkar nu på nivåer som börjar närma sig rekordsäsongen 2006-07 och ökningen sker nästan uteslutande på gran vilket skulle kunna vara extra negativt för de konstruktionsorienterade sydsvenska sågverken.

De tyska sågverken har också ökat produktionen och sågar drygt 21 milj. m³ i årstakt för tillfället, vilket är en höjning på ca 1 miljon sedan ett år tillbaks. Österrikarna bedöms inte att kunna öka produktionen beroende på timmerbrist.

Allt detta sammantaget indikerar att produktionen ökar relativt kraftigt, framförallt i Skandinavien men sannolikt/förhoppningsvis är marknaden så stark att den tål denna ökning, åtminstone i det korta perspektivet.

Figur 9. Finland - Månadsproduktion av sågade barrträvaror

Källa: Woodstat

TIMMER OCH MASSAVED

Kraftigt sug efter timmer i hela landet

När nu allt talar för att trävarumarknaden lättar på allvar så ökar också sågverken produktionen, i den mån de kan få tag på timmer. Vi upplever att efterfrågan på timmer under senhösten har legat i spannet hög till desperat. För tillfället är vi dock mitt i vinterperioden då det alltid kommer fram relativt mycket virke och de flesta sågverk upplever sin bästa försörjningssituation. Vår bedömning är att efterfrågan kommer att fortsätta vara mycket hög under våren och vi förutspår ett prisstryck uppåt på timmer från Mälardalen och norrut. Det är dock inte säkert att prisökningen syns på prislistan utan att den sker genom premier. Vi får dock reservera oss något för området i delar av södra och mellersta norrland som drabbades av stormen Ivar och Hilde. Här kommer stora volymer stormvirke fram i vår, framförallt från Ivar (8 miljoner m³sk enligt Skogsstyrelsen).

Den värsta köpfesten är över i Sydsverige

I en desperat jakt på timmer har sydsvenska sågverk under hösten betalat extremt höga priser för timmer och grandominerade slutavverkningsposter. Prishöjningen har, i väldigt liten utsträckning, påverkat prislisorna utan syns i påslag och premier samt vid leveransrotköp. Som vi nämnde i förra nyhetsbrevet har vi aldrig sett en sådan tvåprismarknad tidigare. Signalerna om höjda priser nådde skogsägarna en bit in på hösten och då ökade också slutavverkningsanmälningarna. Eftersom det är sex veckors väntetid mellan anmälan och möjlig avverkning gick proppen ur i slutet på december och utbudet ökade avsevärt. Detta kombinerat med alla stormåtgärder från stormarna Simone och Sven gör att de flesta sågverk sitter med goda rotlager, ofta på sex till åtta månader, vilket är en företagsekonomisk vettig nivå. (Både längre och kortare lager innebär ökade affärsrisker.) Allt detta sammantaget gör att de, rent ut sagt, vanvettiga priserna som betalades i marknaden under oktober till december nu sannolikt är över. Däremot kommer sågverken att fortsätta betala mycket bra priser under våren och hösten.

Massavedssituationen fortsatt balanserad

Vi har gått från en situation med stort överutbud av massaved i hela landet till att läget, för närvarande, är balanserat. Även om många industrier går för högvarv så finns det inget som talar för att dagens situation

byts till brist och därmed ett pristryck uppåt under våren. Orsakerna till denna defensiva inställning är flera:

- **Timmerpriserna** är förhållandevis höga och även om många skogsägare i dag är mycket missnöjda med massavedspriserna så driver timret massaveden ut ur skogen.
- **Sågproduktionen** ökar med all sannolikhet under året, vilket gör att både utbudet av massaved och sågverksflis ökar.
- **Biobränslemarknaden** brukar normalt konkurrera med massaveden. Nu har vi dock haft två mycket milda vintrar där förbrukningen minskat drastiskt. Samtidigt har många värmeverk valt att importera sopor och byggavfall vilket gjort biobränslemarknaden tillfälligt är satt under stark press.
- **Vedimporten från Norge** som utvecklats efter förra årets industrinedläggningar påverkar massavedsmarknaden i Mellansverige. Vi bedömer att denna import är här för att stanna, framförallt vad gäller sågverksflisen. Däremot tror vi inte att svensk industri, på sikt skall räkna med något billigt virke från norska skogsägare. Dessa är nu tillfälligt tagna av industrinedläggningarna, men denna skogsägarkår har tidigare visat på en mycket stor priskänslighet och har priset ansetts för lågt då har man hellre valt att inte avverka alls.

Allt detta sammantaget gör att vi inte ser några pris-höjningar på massaveden i vår. I höst kan vi däremot ha en annan situation.

Vi gör dock en viss reservation för södra Sverige. Det som skulle kunna hända är att SÖDRA inför någon form av gallringspremie för att stimulera ett annars slutavverkningsfokuserat Sydsverige. Dessutom är det brist på lövmassaved i marknaden, framförallt i Sydsverige. Detta som en effekt av att mindre löv kommit ut i samband med stormavverkningar samt att slutavverkningsandelen legat högt. SÖDRA sänkte dock lövmassavedspriset 25 kr så sent som i mitten på december så sannolikt ligger detta pris fast.

AVVERKNINGSTIPS TILL SKOGSÄGARNA

Det är vår i luften - planera skogsvården nu!

- Det är nu du skall planera din skogsvård, inte senare i vår, för då är det ofta för sent.
- Det är nu du skall beställa plantor och röjningsresurser.
- Det är nu du skall inventera eventuella stormskador och omedelbart beställa avverkningsresurser för att i god tid få ut virket innan sommarvärmen.
- Det är också nu du skall gå igenom din skogsbruksplan för att uppdatera förra årets åtgärder och gå igenom vad som kan vara aktuellt för året. Det är redan nu du skall bestämma vilka bestånd som ligger på tur för att slutavverkas, om det skulle bli aktuellt i höst.
- Det är nu du skall gå igenom ungsogsbestånden för att se vilka som skall gallras.

Var aktiv

Vi upprepar vårt mantra. Du skall alltid fortsätta att vara aktiv. Vissa beslut, som tidpunkt för slutavverkning eller sena gallringar kan mycket väl konjunktur-anpassas. Här kan det verkligen löna sig att utnyttja prissvängningarna på den volatila virkesmarknaden. När det gäller övriga åtgärder som förstagallring och även Sydsvenska andragallringar så är nyckeln till framgång däremot att vara aktiv hela tiden och strunta i konjunkturen. Den lilla skillnad i nettot som prissvängningarna på massaved gör vid en förstagallring är faktiskt felräkningspengar jämfört med att inte gallra i tid.

Sydsvenska timmerpriser fortsatt höga

Vi har redan skrivit att den sydsvenska timmermarknaden lugnat sig något från senhöstens "stollepriser". Med detta sagt bedömer vi att priserna kommer att vara fortsatt höga och hittills har granposterna betalats bäst. Prislistan har utvecklats till någon form av grundpris i Sydsverige, därför måste du säkerställa att du får alla tillägg och premier.

Massavedspriserna är på rimliga nivåer i syd, även om vi på sikt tror att det finns en smärre uppsida där. Därför tycker vi att du kan prioritera ned dina sena gallringar med stor massavedsandel för tillfället.

Mellansvenska massavespriser hämmar gallringar

I Mellansverige kommer det att vara stort sug efter timmer och säkert goda priser vid slutavverkningar. Ligger du i anslutning till de stormdrabbade områdena kan du sannolikt vänta med kontraktering av slutavverkningen till i höst.

Massavedspriserna är däremot på historiskt låga nivåer och därför avråder vi från avverkning i grövre gallringar med stor massavedsandel. I övrigt sköter du skogen enligt plan.

Norra Sverige får en stark timmermarknad

Även i norra Sverige ser vi ett pristryck uppåt på timmerpriserna vilket ger ett bra tillfälle att slutavverka dina ordinära slutavverkningsbestånd. Även här skall du sannolikt vänta med kontrakteringen av slutavverkning till i höst om du ligger i direkt anslutning till stormdrabbade områden. Iakttag en viss restriktivitet till grövre gallringar.

Säkerställ att din skog växer även efter avverkning

Vi har legat på topp med vår skogskontoränta i över tio år nu. Varför nöja sig med lägre förräntning på ditt skogskapital.

Skogskontoränta: 2,25 % (2014 01 21)

Det är lätt att flytta dina skogskontopengar till oss. Kontakta oss på telefonnummer 0752-48 45 42 så hjälper vi dig.

SKOGSPROFILEN

Uno Brinnen

Skogsdirektör på BillerudKorsnäs
www.billerudkorsnas.se

Från 3 till 12 miljoner m³fub på 8 år!

Uno Brinnen har, som få, upplevt stora förändringar i sitt arbete att försörja företagets industrier med

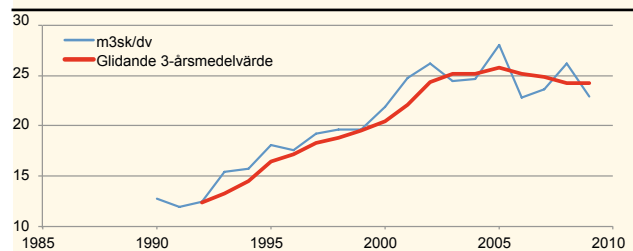
ved. Först var det som skogsförvaltare då Korsnäs var stor skogsägare. Han blev sen skogsdirektör med ansvar om att skaffa 3 miljoner m³ samtidigt som Korsnäs sålde den egna skogen till Bergvik 2004. Två år senare köpte Korsnäs kartongbruket Frövi och då ökade virkesbehovet till drygt 4 miljoner m³. Förra året smäll det till ordentligt när Billerud förvärvade Korsnäs och Uno fick ansvaret att införskaffa 12 miljoner m³fub varav knappt 10 miljoner används i egen industri.

Vi frågar Uno vad som är den största utmaningen i hans nuvarande jobb: "Jag jobbar i en bransch med stora svängningar. Virkespriserna går upp och ned och styrs mycket av yttre faktorer som vi har svårt att påverka. Jag känner i dagsläget skogsbrukets produktivitet som vår stora utmaning. I Skandinavien har vi haft en fantastisk produktivitet utveckling ända tills för cirka tio år sedan då den planade ut och kostnaderna per avverkad m³ har ökat de senaste åren. En grund-

förutsättning är ett lönsamt skogsbruk i alla led för såväl markägare, entreprenörer som skogsindustrin. Där har vi en skyldighet att ständigt driva produktivitet utvecklingen såväl i industriledet som ute i skogen. Det är ingen bra eller hållbar utveckling att det i dag inte är självklart med ett netto i förstagallring. För skogsägaren är tidig gallring en nödvändighet för att skapa värdefulla sortiment med större timmerandel, lägre avverkningskostnader samtidigt som man ökar motståndskraften mot stormskador.

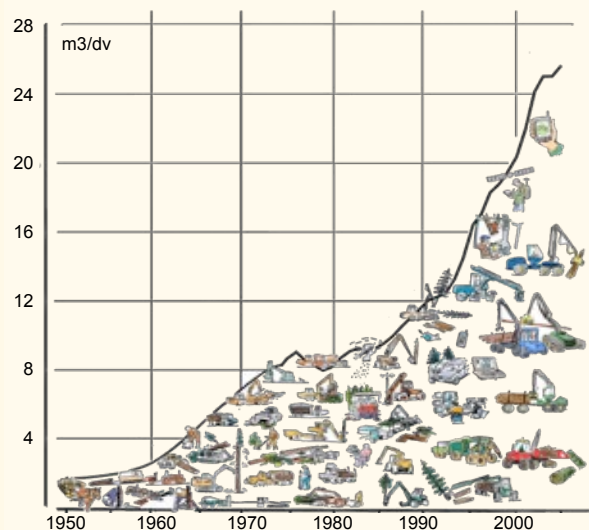
Vi måste hitta nya sätt att öka effektiviteten framförallt i avverkningsledet samtidigt som vi ytterligare minskar skador på såväl mark som kvarstående träd. Till slut ett råd till skogsägarna. Var aktiva och nyfikna på nya rön. Min erfarenhet är att aktiva skogsägare har den bästa ekonomin, det största engagemanget och det roligaste skogsägandet".

Figur 10. Produktivitet m³sk/dv i skogsarbete (3-års medelvärde)

Källa: Skogsforsk

Figur 11. Skogsbrukets produktivitet i avverkad m³sk per dagsverke (Dagsverken totalt, inklusive skogsvård)

Källa: Skogsforsk

Skogsforsk startar nu ett program med tillämpad forskning och utveckling för ökad produktivitet och skonsamhet i skogsbruket finansierat av branschen som tillskjuter 50 miljoner av egna medel. Red. anm.

KÄNDA PROFILER GER SIN SYN PÅ VIRKES- MARKNADEN

Kända profiler inom skogsnäringen ger sin syn på marknaden och råvarusituationen.

"Jag tror inte vi sågverk kan såga ihjäl marknaden denna konjunkturuppgång."

Olle Larsson

VD, ägare och säljare på **Fiskarhedens Trävaru AB**, ett sågverksföretag i Sälenfjällen. www.fiskarheden.se

Trävaror: Det känns bättre nu. Vissa marknader har lyft samtidigt som kronan ligger på rimliga nivåer.

Bortsett från valutaeffekten har vi, under det senaste halvåret, fått igenom prishöjningar från någon enstaka till ca tio procent, beroende på marknad. Exempelvis ser vi starka marknader i England och Nordafrika. Vi är stora på Egypten och med alla problem landet genomlider så känns det förvånansvärt positivt där. När nu våren kommer med ökad byggaktivitet stärks marknaden ytterligare. Jag tror inte vi sågverk kan såga ihjäl marknaden denna konjunkturuppgång. Det ansträngda råvaruläget sätter helt enkelt stopp för det.

Timmer: Vi har haft en timmerbrist i Mellansverige men vi upplever nu att det kommer ett ökat flöde från stormområdet norrifrån. Priserna kommer att ligga fast. Än så länge finns det ingen som helst betalningsförmåga för högre priser.

Massaved: För tillfället verkar industrin välförsörjd i vårt område vilket indikerar oförändrade priser under våren.

Folke Stenvall

Marknadsdirektör och delägare till **Stenvalls trä AB** i Norrbotten www.stenvalls.se

Familjen Stenvall har framgångsrikt byggt upp sågverket i Sikfors till en kapacitet på ca 180 000 m³ sågat.

Nu sker dock den största förändringen i företagets drygt sextioåriga historia. Med nedläggning av Pite-sågverket Lövholmen 2009 öppnades en möjlighet som, mitt under förra årets sågverkskris, resulterat i att Stenvalls startade en modern klinttimmersåg på Lövholmen. Bara på det senaste året har produktionen ökat från 180 till 250 000 m³ och inom tre år räknar Folke Stenvall med en totalproduktion på 400 000 m³. "Skall vi vara med i matchen och sänka kostnaderna så måste vi upp dit" säger Folke Stenvall. "Om några år behöver vi ca 600 000 m³ klinttimmer och

eftersom vi går ned till 10 cm i topp så lyfter vi över mycket av skogsägarnas massavedsvolymer till mer välbetalt klinttimmer." På frågan om Folke ser en risk i att Stenvalls och många andra sågverk nu ökar sågproduktionen ganska kraftigt svarar han. "Sågproduktionen kommer att gå upp under 2014. Vi känner dock en stark efterfrågeökning och räknar med att fortsätta höja trävarupriserna under våren. Starka marknader för tillfället är Egypten, Storbritannien och Sverige. Vi har bygghus i Sverige och vi känner en betydligt bättre efterfrågan och stabilare priser. Även udda marknader som Grekland och Cypern rör försiktigt på sig vilket är ett gott tecken." Vad gäller råvaran så tror Folke på stabila priser för timmer. "Vi betalar vad vi kan för timret med rådande valutasituation." Massavedspriset har nu bottnat och kommer sannolikt att ligga stabilt ett tag framåt.

Anders Aqvilin

VD och ägare till import och exportföretaget **IMPEX**. www.impex.se

Läget är lite konstigt. Sydsvenska sågverk har plötsligt gott, till mycket gott om timmer samtidigt som man fortsatt att betala väldigt höga priser

för att få fram virket. För massaveden i Sydsverige är det en tillfällig balans/brist och jag bedömer att bristen består när det gäller lövmassaveden. Detta som en effekt av att det kommit ut mindre löv vid alla stormåtgärder. Norge påverkar svensk virkesmarknad framförallt på massaveden i Mellansverige men även timmer till Sydsverige. För närvarande ser vi även en ökning av timmerleveranserna till Tyskland från Norge. Samtidigt har de norska sågverken svårt att få råvara. Den norska råvarumarknaden kommer inte att vara fredad framöver.

FASTIGHETSMARKNADEN

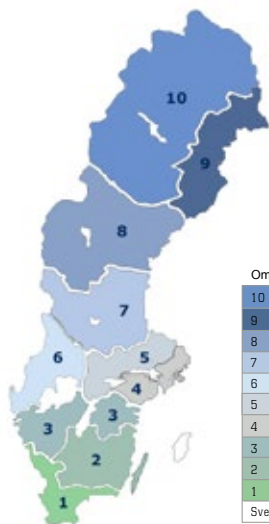
En förbättrad skogsfastighetsmarknad framöver

Vi är inne i en period där det sker relativt få avslut på skogsfastighetsmarknaden. Samtidigt känner vi signaler om en viss ljusning jämfört med den bakåtgående skogsfastighetsmarknad som vi upplevt under tre år i Sydsverige och fyra år i norra Sverige. Under denna period har vi sett en markant sänkning i snittpriserna, framförallt i norra Sverige. Om man granskar LRF Konsults färskas prisstatistik så kan man konstatera att vi nu är nere på samma nivåer som för sju år sedan för i stort sett hela Norrland medan priserna i Syd- och Mellansverige är nere på nivån för tre till fyra år sedan. Det är dock viktigt att ge perspektiv på detta och notera att priserna på skogsmark ändå har ökat med mellan

80 till drygt 100 % under de senaste tio åren i hela landet! Förklaringen är att prisökningen var så otroligt stark ett antal år innan perioden av sjunkande priser.

Detta skall man ha i åtanke om man bestämt sig för att sälja, men ändå är osäker efter den senaste sättningen i priset. Historiskt sett är skogsmarkpriserna väldigt höga. Samtidigt vidhåller vi vårt råd att det nu är en tid där det finns möjlighet att göra mer "vettiga" skogsfastighetsaffärer än tidigare. Prisspridningen mellan objekten fortsätter nämligen att vara mycket stor, både i avseende på kvalitet och mikroläge. Bara någon mils avstånd kan förändra prisbilden dramatiskt. Nuvarande marknad ställer dock höga krav på såväl köparens som säljarens kompetens. Vi ser det därför som en självklarhet för både säljare och köpare att rådfråga någon opartisk person om marknadsläge, skatter, värde, etc. Kontakta gärna någon av våra erfarna Skogs- & Lantbruksspecialister för en genomgång i god tid innan köp eller försäljningen. Vi garanterar att det är väl använd tid. www.danskebank.se

Figur 12. Skogsfastighetspriser 2011-13
LRF Konsults prisstatistik.

Område	2011	2012	2013	1 år %	5 år %	10 år %
10	231	233	197	-15	-17	+67
9	334	311	280	-10	-14	+63
8	300	289	254	-12	-18	+67
7	370	342	321	-6	-11	+60
6	421	404	403	-0	+5	+106
5	474	485	453	-7	+6	+68
4	521	537	497	-8	+3	+62
3	533	546	510	-7	+13	+76
2	556	541	515	-5	+14	+66
1	593	585	556	-5	+4	+70
Sverige	408	399	370	-7	-2	+70

Källa: LRF Konsult

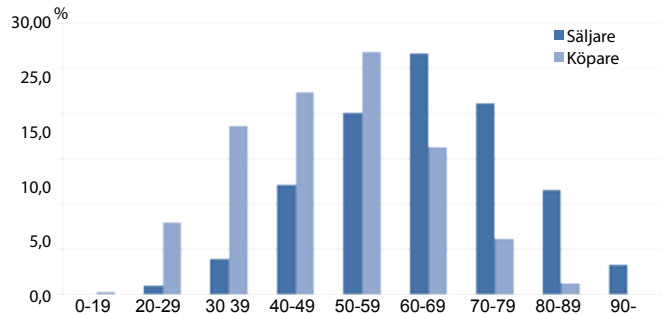
Ökat avstånd och äldre skogsägare

Om man går på djupet i LRF Konsults statistik så upptäcker man att den gamla "sanningen" där två av tre fastigheter köps av en granne inte gäller längre. Andelen köpare som bor i samma kommun som fastigheten har nu minskat till under 60 % som ett snitt över landet. För Norra Sverige är nu grannköpen faktiskt i minoritet där endast 46 % av köpen görs av grannar.

Dessutom visar statistiken att det verkligen inte sker någon dramatisk förnyring av skogsägarna när

fastigheterna överläts. Snittsäljaren är 64 år och köparen 51 år. En förnyring på endast 13 år vid en genomsnittlig skogsaffär! Att snittköparen nu passerat 50-strecket beror sannolikt på att fastigheterna blivit så dyra att den yngre generationen helt enkelt inte har råd.

Figur 13. Figur med köpare och säljares ålder

Källa: LRF Konsult

Markus Helin C

Chefsmäklare på LRF Konsult
www.lrfkonsult.se

Efter de senaste årens prisfall på skogsfastigheter bedömer vi att framtiden ser mer positiv ut för skogsmark. Uppvärderade skogsindustriaktier, positivare trend för virkespriserna och en fortsatt låg ränta ger nu en bild av stillastående eller svagt stigande skogsmarkpriser under året. Våra mäklare rapporterar om att det varit lättare att nå avslut vid slutet av förra året och att man nu ser ett ökat inflöde av fastigheter inför våren.

Kristian Strandell

Fastighetsmäklare på AREAL i Skaraborg. www.arel.se

Känslan är att marknaden börjat lätta något efter en allmänt trög period där vi haft långa försäljningsprocesserna för att nå vettiga priser. I dag är det väldigt viktigt att prissättningen är relevant när man exponerar objektet. Köparna är kunnigare och en orealistisk prisnivå kan ge en förödande start på försäljningen. På skogsfastigheter med normala eller låga virkesförråd upplever jag att priserna per m³sk endast sjunkit marginellt. När virkesförrådet däremot närmar sig 200 m³sk/ha och däröver har vi sett större prisfall på ca 15 % de senaste åren. Slutsatsen blir att markvärdet och även boniteten har fått större betydelse för försäljningen.

Danske Bank i Sverige är en fullservicebank som består av ett nätverk med lokala banker. Vi är en del av Danske Bank-koncernen, en av Nordens största finanskoncerner med verksamhet i flera länder.

Våra kunder är ambitiösa företag och privatpersoner, med höga krav på sin bank i form av hög kompetens, snabba besked och ett personligt engagemang utöver det vanliga. I Sverige har vi cirka 1 400 medarbetare, ett 50-tal bankkontor och fyra finanscenter.

RÄNTA OCH VALUTA

Bankens Sverigeekonom **Roger Josefsson** ger sin syn på ränte- och valutasituationen.
<http://danskeanalyse.danskebank.dk>

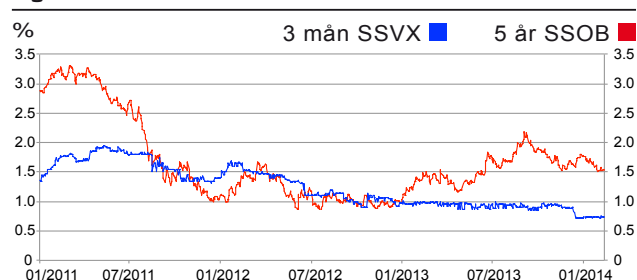
Ammunitionen är slut om nya krishärddar blossar upp!

Det har varit en händelserik tid sedan föregående upplaga av Skog & Ekonomi. Förutom oron på finansiella marknader i allmänhet och utvecklingsekonomier i synnerhet, har Riksbanken sänkt räntan. Dessutom har valrörelsen så smått kommit igång, med välkommet fokus på statsfinansernas uthållighet. Vår förhoppning är att den nuvarande turbulensen i ekonomin är av övergående natur och att den ersätts av en tydligt mer positiv utveckling. Tyvärr är vi långt ifrån säkra. Skulle osäkerheten övergå i en sämre realekonomisk utveckling står världsekonomin inför mycket stora problem, kanske till och med större än under finanskrisens akuta fas. Styrrentor är nämligen redan nere på, eller mycket nära, noll. De största centralbankerna trycker hela tiden nya pengar för att köpa stats- och bostadsobligationer och tvingar därmed upp alla typer av tillgångspriser. Samtidigt är finanspolitiken så expansiv som det går, eller kanske till och med lite för expansiv. Det finns med andra ord ingen stabiliseringspolitisk ammunition kvar för att möta en ny konjunkturförsvagning. Och ingen inflation finns ännu i sikte.

Slutsatsen är att samtidigt som det finns många skäl att vara optimistisk inför såväl global som svensk tillväxt är nedåtriskerna förlamande stora. Detta innebär att Riksbanken mycket väl kan tvingas sänka räntan ytterligare någon gång. Detta trots Riksbankens oro för hushållens skuldsättning och även om konjunktturen utvecklas relativt väl. Vi vill dock understryka att en sådan manöver skulle vara en överraskning för marknaden då ränteprissättningen snarast indikerar nära höjningar. Med detta sagt förväntar vi oss att marknadsräntorna, framförallt i femårssegmentet, kan komma att gå ned relativt mycket. Därför bedömer vi

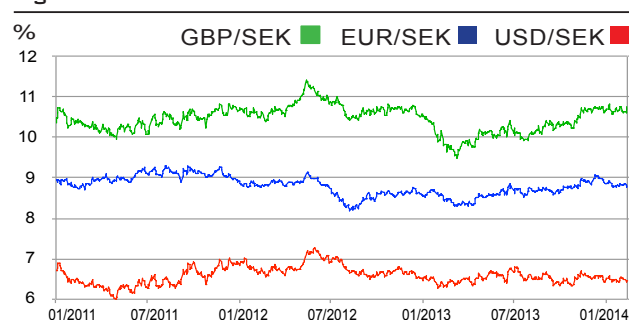
det som förmånligt att hålla en förhållandevis hög andel rörliga räntor de närmaste månaderna. En relativt svag svensk ekonomi och låga räntor borde också leda till att kronan försvagas mot USD och GBP, medan Europa i samma kontext torde att utvecklas ännu svagare än Sverige, varför EUR bör försvagas relativt kronan. På 12 månaders sikt förväntar vi oss att kronan står i 6,75 mot USD, 8,50 mot EUR och 10,73 mot GBP.

Figur 15. Ränta

Källa: Danske Bank

Figur 14. Valuta

Källa: Danske Bank

Johan Freij
Affärsområdeschef
Skog och Lantbruk
Danske Bank i Sverige
Ansvarig utgivare
Telefon 0752-48 12 61

Jag tar gärna emot synpunkter och idéer från dig som läsare.
Skicka dem till:
johan.freij@danskebank.se